

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

תוכן עניינים

- א. ב"ד מביאין דלא מפרסמא מלתא אי הוה שאיל הוּו אמרין ליה 2
- ב. פטור דהא החזיק בדרך 2
- ג. אין ב"ד חייבין עד שיורו בדבר שאין הצדוקין מודין בו אבל בדבר שהצדוקין מודין בו פטורין ...יש גדה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור ... הא כתי' ... דאמרי זבה לא הוּו אלא ביממי דכתיב כל ימי זובה 3
- ד. יש שבת בתורה אבל המוציא מרשות לרשות פטור ... הוצאה הא כתיבא ... דאמרי הוצאה (והכנסה) הוּו דאסירא מושיט וזורק שרי 5
- ה. יש עבודת כוכבים בתורה אבל המשתחוה פטור ... המשתחוה הא כתיבא ... דאמרי השתחויה גופה כדרכה הוּו דאסיר דאית בה פשוט ידים ורגלים הא השתחויה דלית בה פשוט ידים ורגלים שריא 5
- ו. אין חרישה בשבת 6
- ז. נביא שנתנבא לעקור דבר מדברי תורה חייב לביטול מקצת ולקיום מקצת ... פטור ובעבודת כוכבים אפילו אמר היום עובדה ולמחר בטלה חייב 7
- ח. אין שבת בשביעית כביטול מקצת וקיום מקצת דמי שמע מינה 12
- ט. הורו ב"ד וידע אחד מהן שטעו ואמר להן טועין אתם או שלא היה מופלא של ב"ד שם או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראוי לבנים ה"ז פטור ... עד שיהיו כולן ראויין להוראה 12
- י. ונשאו אתך אתך בדומין לך 15
- יא. הורו ב"ד שוגגין ועשו כל הקהל שוגגין מביאין פר מזידין ועשו שוגגין מביאין כשבה ושעירה שוגגין ועשו מזידין הרי אלו פטורין 16
- יב. שוגג דומיא דמזיד חייב והיכי דמי שהורו בית דין שחלב מותר ונתחלף לו בשומן ואכלו 17
- יג. הורו ב"ד ועשו כל הקהל או רובן על פיהן ... י"ב שבטים מביאין י"ב פרים ובעבודת כוכבים מביאין י"ב פרים ושנים עשר שעירים 18

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

דף ד.

א. ב"ד מביאין דלא מפרסמא מלתא אי הוה שאיל הוה אמרין ליה

כבר התבאר לעיל דף ג: שבית דין¹ שהורו בשגגה ונודעה להם שגגתן בין שהביאו כפרתן בין שלא הביאו, כל העושה כפי הוראתן שפשטה ברוב הצבור מאחר שידעו הרי זה מביא אשם תלוי, הואיל והיה לו לשאול בכל עת על דברים שנתחדשו בבית דין ולא שאל הרי זה כמי שנסתפק לו אם חטא או לא חטא².

וכל זה דוקא³ שעשה אחר שחטאו רוב הקהל על פיהם שכבר נתחייבו ב"ד, ולכן פטור אם לא היה אפשר לו לשאול, אבל אם עשה עד שלא חטאו רוב הקהל מביא חטאת יחיד שהרי יחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב וכ"ש כשעשה אחר שחזרו שהוא חייב.

ב. פטור דהא החזיק בדרך

עוד התבאר לעיל שם שבמה דברים אמורים במי שהיה עם בית דין במדינה אבל מי שראה ההוראה והלך למדינה אחרת אף על פי שעשה אחר שידעו,

¹ רמב"ם שם פרק יד הלכה ה

² וקשה דלפי פסקו של רבינו ריש פ"ח דאשם תלוי לא מחייב אלא בדאיכבע איסורא ובעינן חתיכה משתי חתיכות הכא לא איכבע איסורא דמעם היה לו לשאל לא מיקרי איכבע איסורא כיון דלפי דעתו אין כאן איסור כלל ותו דבגמרא אמר רבי זירא משל דר"א למה הדבר דומה לאדם שאכל ספק חלב ספק שומן דהיינו חתיכה אחת שהרי מצינו לר"א דס"ל דיש אם למסורת ומצות כתיב דהיינו חתיכה אחת כדאיתא פ"ד דבריתות דף י"ז הרי דלר"א לא בעינן דאיכבע איסורא והיכי פסק רבינו כוותיה אם לא שנאמר דכיון דנודעה השגגה הו"ל איכבע איסורא על פי מ"ש רבינו שם דאף בחתיכה אחת אם עד אחד אומר לו שחלב היה הו"ל איכבע איסורא על פי עד אחד ה"נ לא שנא והו"ל כר"א ולא מ"מ מעמיה ומה גם דהא איכא ר"ע בהדיה. מעשה רקח

³ השגות הראב"ד ועיין בס"מ שאף הרמב"ם ס"ל כן

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

פטור⁴, מפני שתלה בהן והרי אי אפשר לו לשאול, ולא עוד אלא הנבהל לצאת אף על פי שעדיין לא יצא לדרך ועשה על פיהם מאחר שידעו הרי זה פטור.

**ג. אין ב"ד חייבין עד שיורו בדבר שאין הצדוקין מודין בו
אבל בדבר שהצדוקין מודין בו פטורין... יש נדה בתורה
אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור... הא כתי'...
דאמרי זבה לא היא אלא ביממי דכתיב כל ימי זובה**

בית דין⁵ ששגגו והורו לעקור גוף מגופי תורה ועשו כל העם על פיהם, בית דין פטורין. וכל אחד ואחד מן העושים חייב חטאת קבועה, שנאמר (שם) ישגו ונעלם דבר⁶ ולא כל הגוף.

אולם לעולם אין⁷ בית דין חייבין עד שיורו לבטל מקצת ולקיים מקצת בדברים שאינן מפורשין בתורה ומבוארים, ואחר כך יהיו בית דין חייבין בקרבן והעושים על פיהם פטורין.

כיצד שגגו והורו שמותר לבוא על שומרת יום כנגד יום, הרי אלו כמי שאמרו אין נדה בתורה⁸ שעקרו כל הגוף ואין זו וכיוצא בזה שגגת הוראה אלא

⁴ ואע"ג שיחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב. ואם כן פטור רק אם כך עשו הרוב י"ל דפטור דקאמר היינו דמצטרף עם השוגגים ואם יש רוב יביאו פר ופטור וכל היכא דכתב רבינו ז"ל בפרקים אלו דפטור היחיד שעשה בהוראת ב"ד כוונתו היא זאת' לח"מ שם פרק יג הלכה ה

⁵ רמב"ם שם פרק יד הלכה א

⁶ קרי ביה ונעלם מדבר דשדי מ"ם אדלקמיה ואדלבתריה וכמ"ש רש"י ז"ל. מעשה רקח שם

⁷ רמב"ם שם הלכה ב

⁸ ויש להבין דא"כ מוציא שמואל המשנה מפשטיותה לגמרי, וע"ק דלפ"ז מאי האי דתנן יש נדה אבל שומרת יום וכו' הא גם שומרת יום יש, ומה ראה התנא לשנות לשון משונה כזה המורה ההיפך. ויראה לי דאדרבא המשנה דייקה בלשונה וקמ"ל רבותא גדולה, והיינו דהנה התורה גזרה בהוראת ב"ד שיביאו פר העלם דבר הם או הציבור והיחידים פטורים וגזרה תורה ונעלם דבר דבר ולא כל הגוף. והנה בכל המצות יש פרטים ויש מצות שיש בהם פרטים ופרטי פרטים עד אין חקר. ולדוגמא הני דחשיב בתוספתא דם וחלב ופיגול הפרטים מועטין בהם כמובן, ולכן כשהורו באיזה פרט מקרי דבר, כגון שאמרו דם וחלב הוא רק בקרבנות ולא בחולין ופיגול הוא רק בשלמים משום דפשטא דקראי משמע קצת כן, ונמצא שהדבר שעקרו הוא דבר שלם והתורה אמרה ונעלם דבר דבר שלם. אבל נדה ושבת ועכו"ם שיש בהם פרטים ופרטי פרטים, כמו בנדה מראות הדמים וטבילתה וימי הזיבה ושומרת יום ושומרת שני ימים וי"א יום שבין נדה לנדה ועוד רבות וכ"ש בשבת

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

שכחה, לפיכך פטורין מן הקרבן וכל העושה על פיהן חייב חטאת בפני עצמו.

אולם אם טעו ואמרו הבא על שומרת יום כנגד יום שראתה דם ביום הוא חייב שנאמר (ויקרא טו פסוק כו) פֶּלַי יָמֵי זִכָּה אַבְל רֵאתָ בַלִּילָה מוֹתֵר לְבוֹא עֲלֶיהָ. ועשו רוב הקהל על פיהן פטורין ובית דין מביאין קרבן על שגגתן.

וכן אם הורו ואמרו שמי שפירשה אשתו⁹ נדה בשעת תשמיש, מותר לפרוש ממנה כשהוא מתקשה, הרי אלו חייבין.

וכן אם טעו ואמרו שהאוכל דם שיצא בשעת שחיטה הוא החייב אבל האוכל דם הלב מותר הרי אלו חייבין.

וכן כל כיוצא בטעויות אלו אם הורו בהן ועשו רוב הקהל על פיהן פטורין ובית דין מביאין קרבן על שגגתן.

הוראה משגגת החוש אינה הוראה היא והב"ד פטורין וכל יחיד חייב חטאת

לפיכך הורו בית דין¹⁰ שיצא השבת לפי שנתכסית החמה, ודימו ששקעה חמה ואחר כך זרחה אין זו הוראה אלא טעות, וכל שעשה מלאכה חייב, אבל בית דין פטורין.

וכעין זה אם התירו בית דין אשת איש להנשא לפי שהעידו בפניהם שמת בעלה, ואחר כך בא בעלה, אין זו הוראה אלא טעות¹¹, והאשה ובעלה האחרון חייבין חטאת על שגגתן, וכן כל כיוצא בזה.

שיש ל"ט מלאכות ותולדותיהן וכ"ש עכו"ם שיש בה ריבוי מיני עבודות וכדרכה ושלא כדרכה, ולכן על כל אלו השלשה מיוסדים מסכתות שלימות. והייתי אומר דבעינן שיעקרו דבר שלם והיינו שיאמרו פרט זה מנדה כמו שומרת יום מותר מלאכה זו בשבת מותר עבודה זו בעכו"ם מותר ומקרי דבר שלם, אבל אם גם בהפרט מורים לאיסור רק בפרטי פרטיו אינם בהוראת ב"ד דאינו דבר שלם, קמ"ל דאפילו על פרטי פרטיו חייבין ומקרי דבר. ערוך השולחן העתיד הלכות שגגות סימן רכח סעיף ה – ה

⁹ דע דב"ד שהורו שמותר לבעול סמוך לוסתה וראתה בתוך תשמישה ונמצא דמתוך הוראת ב"ד בעל נדה על זה כתב הר"ן בחידושו פ"ב דשבועות (דף ח"י) דלא מיבעיא למאן דאית ליה דההיא אוהרה דוהזרתם אינו אלא כי אם אסמכתא דפשיטא דאין ב"ד חייבין אלא אפילו שנאמר שהיא דרשה גמורה מ"מ אין ב"ד חייבין כיון שלא הורו אלא בעשה ובעשה ליכא חיוב ב"ד יע"ש שיישב השמועה כפי דין זה. מל"מ שם

¹⁰ רמב"ם שם הלכה ג

¹¹ ופשוט הוא דדין זה האחרון לא שייך לחיוב ופטור ב"ד שהרי לא שייך בכאן רוב ציבור ולכן גם הרמב"ם לא הזכיר בכאן אבל ב"ד פטורין כמו ברישא, אלא דדין זה נוגע לחיובי האיש ואשתו דאלמלי לא היתה נקראת טעות אלא הוראה הוה תלוי דין זה בפלונתא דיחיד שעשה בהוראת ב"ד ולמאן דפוטרי גם הם פטורים

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

אם היה נמכר במקום אחד חלב והעידו עדים שהוא חלב חיה, או דם והעידו שהוא דם דגים והתירו הב"ד הגדול ואכלו רוב ישראל, ואח"כ נמצא שהעידו בשקר והוא חלב בהמה או דם בהמה הב"ד פטורים וכל יחיד חייב לפי שאין זה הוראה אלא טעות.

ד. יש שבת בתורה אבל המוציא מרשות לרשות פטור ...

הוצאה הא כתיבא ... דאמרי הוצאה (והכנסה) הוא

דאסירא מושיט זורק שרי

שגגו והורו שמותר להוציא מרשות לרשות בשבת, הרי אלו כמי שאמרו אין שבת בתורה ועקרו כל הגוף ואין זו וכיוצא בזה שגגת הוראה אלא שכחה, לפיכך פטורין מן הקרבן וכל העושה על פיהן חייב הטאת בפני עצמו.

אבל אם טעו והורו ואמרו המוציא מרשות לרשות הוא שחייב שנאמר (שמות טז פסוק כט) אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בַּיּוֹם הַשְּׁבִיעִי: אל יעא איש ממקומו אבל הזורק או המושיט מותר, ועשו רוב הקהל על פיהן פטורין ובית דין מביאין קרבן על שגגתן.

ה. יש עבודת כוכבים בתורה אבל המשתחוה פטור ...

המשתחוה הא כתיבא ... דאמרי השתחויה גופה כדרכה

הוא דאסיר דאית בה פשוט ידיים ורגלים הא השתחויה

דלית בה פשוט ידיים ורגלים שריא

אך לפי שנקרא טעות ולא הוראה חייבין. ולפי"ז הקשו עליו הא פסק לעיל דיחיד שעשה בהוראת ב"ד חייב וא"כ לפ"ז אפילו בהוראה חייבין ולמאי הביא דין זה (מל"מ). ויראה לי דדונמא בעלמא נקיט דהוראה ע"י עידי שקר לא מקרי הוראה אלא טעות, ונ"מ אם היה נמכר במקום אחד חלב והעידו עדים שהוא חלב חיה, או דם והעידו שהוא דם דגים והתירו הב"ד הגדול ואכלו רוב ישראל, ואח"כ נמצא שהעידו בשקר והוא חלב בהמה או דם בהמה הב"ד פטורים וכל יחיד חייב לפי שאין זה הוראה אלא טעות. ערוך השולחן העתיד הלכות שגגות סימן רכת סעיף כא – כב

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

שגגו והורו שמותר להשתחוות לעבודה זרה הרי אלו כמי שאמרו אין ע"ז בתורה ועקרו כל הגוף ואין זו וכיוצא בזה שגגת הוראה אלא שכתה, לפיכך פטורין מן הקרבן וכל העושה על פיהן חייב הטאת בפני עצמו.

אך אם טעו ואמרו המשתחוה לעבודה זרה בפישוט ידים ורגלים הוא החייב שנאמר בו (שם לד פסוק יד) פי לא תשתחוה לאל אחר אבל הכורע על הארץ ולא פשט ידיו ורגליו הרי הוא מותר ועשו רוב הקהל על פיהן פטורין ובית דין מביאין קרבן על שגגתן.

דף ד:

ו. אין חרישה בשבת

שגגו והורו ועקרו אב מאבות מלאכות והורו שאינה מלאכה¹², י"א שאינו נחשב כעוקר שבת אלא כהורו לבטל מקצת ולקיים מקצת ואם שגגו רוב הקהל על פיהן פטורין ובית דין מביאין קרבן על שגגתן. וי"א¹³ שכך הוא

¹² יש לתמוה עליו דהא בעיא דלא איפשיטא היא שם וה"ל למפשטה לקולא. כס"מ שם. נראה דרבנו סובר דמלתא דשמואל אין ב"ד חייבין עד שיוירו בדבר שאין הצדוקין מודים בו פליגא אבעיא דרב יוסף ור' זירא ואליבא דשמואל אם עקרו אב מאבות המלאכות כמו בורר וממרח שאין הצדוקין מודים בו חייב. מרכה"מ שם, ומ"מ אני אומר כפי גירסתנו עם מה שנדקדק עוד בדברי רבינו דשם שאלו עוד אמרו אין שבת בשביעית מהו מי אמרינן כיון דמקיימי לה בשאר שני שבוע כביטול מקצת וקיום מקצת דמי או דילמא כיון דקא עקרי לה בשביעית כעקירת הגוף דמי ופשטוה דכבטול מקצת וקיום מקצת דמי, והשתא יש לתמוה על רבינו אמאי לא הביא ג"כ ההיא בעיא. לכך נ"ל דרבינו ז"ל סובר דתרווייהו שוין ורב יוסף בעי הא ור' זירא בעי הא דכ"כ הוי לומר דאין שבת בשביעית כמו דאין חרישה בשבת ואף על גב דכאן עוקר חרישה לגמרי וכאן אינו עוקר שבת לגמרי אלא בשביעית מ"מ כאן אף על פי שעוקר החרישה מ"מ נשאר שבת קיים בשאר דברים משא"כ כשאומר אין שבת בשביעית דעוקרה בשביעית לגמרי ואיכא סברא להאי גיסא וסברא להאי גיסא ושקולים הם וכו' פשוטה בנמרא לההיא דאין שבת בשביעית דהוי קיום מקצת ועקירת מקצת ממילא נפשטה בעיא דאין חרישה בשבת דהוי קיום מקצת ועקירת מקצת ולכך רבינו ז"ל לא הביא אלא הא דאין חרישה בשבת דהוי קיום מקצת ועקירת מקצת ממילא נפשטה בעיא דאין חרישה בשבת דהוי קיום מקצת ועקירת מקצת ולכך רבינו ז"ל לא הביא אלא הא דאין חרישה בשבת דהוי קיום מקצת ועקירת מקצת ממילא נפשטה בעיא דאין שבת בשביעית דתרווייהו שוין וכלהו הוי קיום מקצת ועקירת מקצת. זה נ"ל לקיים דברי רבינו אף על פי שאינו מוכרח. לח"מ שם.

¹³ בערוה"ש שם טז – יח כתב על דברי האחרונים הנ"ל ואין מהצורך לדהותם וכל המעיין יראה שהם דברים תמוהים ובלי טעם. ולענ"ד דבריו ברורים כשמש בצהרים וזהו דעתו הרחבה ע"פ עומק המשנה והגמ', דהנה המשנה דיברה בפה מלא דכשאנו עוקר כל הגוף אף על פי שעוקר פרט מהפרטים לגמרי מקרי קיום מקצת וביטול מקצת וחייבים, והעיקר תלוי במה שמפורש בתורה ובמה שאינו מפורש כמובן. והנה לפ"ז וודאי כלל מונח כלשון המשנה והתוספתא דכל שלא עקרו גוף המצוה לגמרי חייבין דזהו קיום מקצת וביטול מקצת אלא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

בכל מלאכות מלבד הוצאה חרישה קצירה והבערה שבין שנתפרשו בתורה עקרו כל הגוף ואין זו וכיוצא בזה שנגת הוראה אלא שכחה, לפיכך פטורין מן הקרבן וכל העושה על פיהן חייב הטאת בפני עצמו.

ז. נביא שנתנבא לעקור דבר מדברי תורה חייב לביטול מקצת ולקיום מקצת ... פטור ובעבודת כוכבים אפילו אמר היום עובדה ולמחר בטלה חייב

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף פט: ודף צ. שדבר ברור¹⁴ ומפורש בתורה שהיא מצוה עומדת לעולם ולעולמי עולמים אין לה לא שינוי ולא גרעון ולא תוספת שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה לפיכך אם יעמוד איש¹⁵ בין מן האומות בין מישראל ויעשה אות ומופת ויאמר שה' שלחו להוסיף מצוה או לגרוע מצוה או לפרש במצוה מן המצוות פירוש שלא שמענו ממש¹⁶.

דלזה יש תנאי שזהו המקצת לא יהא מפורש בתורה, ולפי' לדוגמא בשבת שיש ל"ט מלאכות ורק ארבעה מהם נתפרשו בתורה, חרישה וקצירה דכתיב בחריש ובקציר תשבות, והבערה דכתיב לא תבערו, והוצאה דכתיב אל יצא איש ממקומו והנה לפי' אם הורו שאין חרישה או קצירה או הבערה או הוצאה בשבת פטורין שאלו מפורשין בתורה, אבל באחד משארי אבות מלאכות שפיר חייבים. ולכן הרמב"ם מקודם נתן כלל של המשנה דבר ולא כל הגוף ואח"כ מבאר הך דשמואל דדבר שאינו מפורש ומבואר בתורה חייבים אבל במה שמפורש פטורין, ולזה נתן שני דוגמאות בשבת דעל הוצאה פטורים ועל אחד משארי מלאכות שאין מפורש חייבין ולמותר שיאריך דאלו מפורשין ואלו אינן מפורשין דזיל קרי בי רב.

¹⁴ רמב"ם יסודי התורה פ"ט ה"א

¹⁵ ולכאורה לפי מה שנתבאר לקמן ממשנת חכמים ומנחת חינוך שבהדיוט אין דין נביא שקר א"כ צ"ל ש"איש מבין האומות" וכו' היינו שהוחזק כנביא

¹⁶ בלח"מ הקשה דקיום מקצת ובטול מקצת בשאר מצות לכ"ע הוי פטור ומשמע בהוריות פ"ק (דף ד') גבי הורו ב"ד לעקור את כל הגוף דאמרו אין נדה בתורה אין שבת בתורה אין עבודת כוכבים בתורה הרי אלו פטורים הורו לבטל מקצת ולקיים מקצת כיצד אמרו יש נדה בתורה אבל הבא על שומרת יום כנגד יום פטור משמע באותה סוגיא דפירוש בטול מקצת וקיום מקצת בשאר מצות הוי שמפרש שום דבר נגד מה שקבלנו מפי השמועה ומינה נלמוד דקיום מקצת ובטול מקצת דשאר מצות דהוי הכי וא"כ לכ"ע הוי פטור אם לא עקר כל המצוה והיכי כתב כאן רבינו דכשבא לפרש במצות פירש שלא שמענו ממש דמשמע אפילו דקאי המצוה בדוכתא אלא שבענין הפירוש הוא משנה אותו ושיחנק הא בגמרא משמע דפטור בשאר מצות עד שיעקור גוף כל המצוה. אולם עיין מעשה רקח שתי' מצינן לפרושי דמ"ש רבינו או לפרש במצוה מן המצוות פי' שלא שמענו ממש רבינו ע"ה היינו נמי שעוקר המצוה האמיתית לגמרי ולא מקצתה דלא תימא דדוקא כשעוקר המצוה הכתובה בתורה לגמרי הוא דחייב אבל אם מודה במה שכתוב בתורה אלא שמפרש באותה מצוה פירוש אחר אף שבוה הפי' הוא עוקר המצוה לגמרי מ"מ כיון שמודה במה שכתוב בתורה הו"א דהוי כקיום מקצת וביטול מקצת דלכו"ע פטור ואשמעינן רבינו דזה גם כן מקרי עוקר הגוף דמה לי שמודה במה שכתוב בתורה מכיון שעוקר גוף המצוה לגמרי

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

שאמר שאותן המצות שנצטוו בהן ישראל אינן לעולם ולדורי דורות אלא מצות לפי זמן היו, הרי זה נביא שקר שהרי בא להכחיש נבואתו של משה וחיוב מיתה¹⁷ על שהזיד לדבר בשם ה' אשר לא עוהו שהוא ברוך שמו עוה למשה שהמצוה הזאת לנו ולבנינו עד עולם ולא איש אל ויכזב.

וכן אם עקר¹⁸ דבר מדברים שלמדנו מפי השמועה או שאמר בדין מדיני תורה שה' עוה לו שהדין כך הוא והלכה¹⁹ כדברי פלוני²⁰ הרי זה נביא השקר וחיוב מיתה אע"פ שעשה אות שהרי בא להכחיש התורה שאמרה לא בשמים היא אבל לפי שעה שומעין לו בכל.

ואינו חייב מיתה²¹ אלא אם כן הוא נביא שהעיד בשקר וכגון שהוחזק לנו מכבר שנתנבא באמת, אבל אם יבוא הדיוט ויתנבא בשקר או מה שנתנבא

¹⁷ משמע שנים עכו"ם המתנבא בשקר חייב הנק שהרי כתב הרמב"ם שם "איש בין מן האומות" וע"ז כתב "מיתתו בחנק" וא"כ צ"ע על מה שכתב במנחת חינוך שם אות ד "ונוהגת בכל אישי ישראל" ועיין בהגה' מוהר"ש איגר מש"כ בזה ועיין אבן האזול כאן שיישב מה שהקשו האחרונים מהספרי שם ה"ד

¹⁹ עיין ברש"ש סנהדרין פט ע"א ד"ה אפי' כוון שהקשה שבנביא המתנבא בשם עכו"ם (ל"ת כו) איתא "אפילו כיון את ההלכה לטמא את הטמא ולטהר את הטהור אם התרו בו בפני שנים הרי זה נחנק שנאמר ואשר ידבר בשם אלהים אחרים ומת הנביא ההוא ואזהרה שלו מכלל שנאמר ושם אלהים אחרים לא תזכירו" והכא משמע להדיא מהרמב"ם שהוא נביא שקר וכתב "ולולי דברי הרמב"ם הייתי אומר כיון דלא אמר אלא בפרט אחד מן המצוה אינו בכלל נביא השקר דדבר כתיב משמע דבר שלם וכו'

²⁰ המתבונן בדברי רבינו פה ובפתיחתו לפירוש המשנה ששם ביאר דבריו בשני פרקים אלו באורך יראה כי סברתו דמצאנו בתלמוד שפסקו הלכה כדברי בית הלל נגד בית שמאי משום שהם היו נוחין זה לזה ושונין דברי חביריהן וכן רב הלכה כמותו באיסורי משום שהיה רגיל בהוראות כמו שכתב הרא"ש פרק שור שנגח ד' וה' ושמואל כמותו בדיני משום דשכיח בבי ר"ג דשכיח דיני ב"ב דף ס"ה. ואם כן כשחקרו איך לקבוע ההלכה כדברי מי ע"ז יצאה בת קול ואמרה הלכה כבית הלל, והלכה כר"א בכל מקום, משום שהב"ק נאמר על האדם, ולא על נוף דבר ההלכה פרטית, ולא על תנורו של עכנאי בפרטות, שזה שהאדם ראוי לקבוע הלכה כמותו, אין זה מופת פרטיי שכיון להאמת בדבר פלוני רק בכללות בכ"מ ראוי לפסוק כרב נגד שמואל באיסורי, וכיוצא בזה ובזה פליג ר' יהושע ואמר אין משגיחין בבת קול, אבל להכריע על הלכה פרטית לאמר הלכה כפלוני, על זה נאמר לא בשמים היא ועל זה אמרו בתמורה ט"ז שהשיב יהושע כשאמרו לו שאל לא בשמים היא, ואם נביא אמר הלכה כפלוני הרי זה נביא שקר, אבל לפסוק איך ראוי לקבוע הלכה בכל מקום שזה אינו אימות עצמו, שהאם מפני שהוא רגיל בהוראות זכה לכוון האמת בכל דבריו באיסור והיתר ועיין עקרים במאמר אחד פרק י"ח, ועל זה יצאה ב"ק הלכה כבית הלל וכו' כמו שפירשתי, כן נראה בכוונת רבינו ודוק: (אור שמח יסודי התורה פ"ט ה"ד)

²¹ משנת חכמים מצוה ל בצפנת פענח סקי"ב מנחת חינוך שם אות ד

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | וובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

חברו, אע"ג שודאי יש איסור, אינו חייב מיתה כיון שאין ראוי להאמין לו כלל²². וי"א²³ שגם בהדיוט המתנבא חייב חנק.

ואם לא עקר המצוה אלא הורה שאין צריך לקיים חלק ממנה פטור מחנק²⁴. אולם אם יאמר לנו²⁵ הנביא שנודע לנו שהוא נביא לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה, או על מצות הרבה, בין קלות בין חמורות לפי שעה, מצוה לשמוע לו.

וכן למדנו מחכמים ראשונים מפי השמועה בכל אם יאמר לך הנביא עבור על דברי תורה כאלוהו בהר הכרמל שמע לו חוץ מעבודת כוכבים, והוא שיהיה הדבר לפי שעה, כגון אליהו בהר הכרמל שהקריב עולה בחוץ וירושלים נבחרת לכך והמקריב בחוץ חייב כרת, ומפני שהוא נביא מצוה לשמוע לו וגם בזה נאמר (דברים יח פסוק טו) אֱלֹהֵי תְּשַׁמְעוּן, ואילו שאלו את אליהו ואמרו לו היאך נעקור מ"ש בתורה (שם יב פסוק יג) הַשְּׁמַר לָךְ פֶּן תַּעֲלֶה עֲלֵיךָ בְּכָל מְקוֹם, היה אומר לא נאמר אלא המקריב בחוץ לעולם חייב כרת כמו שצוה משה, אבל אני אקריב היום בחוץ בדבר ה' כדי להכחיש נביאי הבעל, ועל הדרך הזאת אם צוו כל הנביאים לעבור לפי שעה מצוה לשמוע להם, ואם אמרו שהדבר נעקר לעולם מיתתו בחנק שהתורה אמרה (שם כט פסוק כח) לָנו וּלְבָנֵינוּ עַד עוֹלָם לַעֲשׂוֹת אֶת כָּל דְּבָרֵי הַתּוֹרָה הַזֹּאת.

כל האמור²⁶ אינו אלא בשאר מצות אבל בעבודת כוכבים אין שומעין לו ואפילו לפי שעה ואפילו עשה אותות ומופתים גדולים ואמר שה' צוהו שתעבד עבודת כוכבים היום בלבד או בשעה זו בלבד הרי זה דבר סרה על ה' ועל זה צוה הכתוב ואמר (דברים יג פסוק ג ד) וְכָא הָאוֹת וְהַמוֹפֵת אֲשֶׁר דִּבֶּר אֱלֹהֵיךָ לְאָמֹר נִלְכָּה אַחֲרֵי אֱלֹהִים אַחֲרֵים אֲשֶׁר לֹא יִדְעֶתֶם וְנַעֲבָדֵם לֹא תִשְׁמַע אֶל דְּבָרֵי הַנְּבִיא הַהוּא אוּ אֶל חוֹלֵם הַחֲלוֹם הַהוּא

²² וכן מצאתי שכתב המאירי שם צ ע"א "כל מה שכתבנו בענינים אלו הוא כנביא המוחזק או בשהתחיל לעשות עצמו נביא בנתינת אות אבל כל שלא הוחזק ואינו עושה עצמו נביא בנתינת אות אלא שבדברים בעלמא הוא אומר שהוא נביא בשאר מצות אין עושין בו כלום ובע"ז דנין אותו כמסית או כמדיח לפי מה שהוא כשאר הדיוטות"

²³ חזו"א סנהדרין סי' כא אות ב בסופו שהרי לא מצינו שצדקיה בן כנענה היה נביא וחשיב שם כנמ' כנביא שקר

²⁴ עיין לח"מ ומעשה רקח שם.

²⁵ רמב"ם הלכות יסודי התורה פרק ט הלכה ג

²⁶ שם הלכה ה

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

שהרי בא להכחיש נבואתו של משה ולפיכך נדע בודאי שהוא נביא שקר וכל מה שעשה בלט וכשוף עשה וחייב מיתה²⁷.

וכן אם נתנבא²⁸ דברים העתידיים להיות בעולם לטובה ואמר שיהיה כך וכך ולא באה הטובה שאמר בידוע שהוא נביא שקר שכל דבר טובה שיגזור האל אפילו על תנאי אינו חוזר ולא מצינו שחזר בדבר טובה אלא בחרבן ראשון כשהבטיח לצדיקים שלא ימותו עם הרשעים וחזר בדבריו וזה מפורש במסכת שבת אפילו נפל דבר קטן בידוע שהוא נביא שקר ואם באו דבריו כולן יהיה בעינינו נאמן.

בדברי הפורענות²⁹ שהנביא אומר כגון שיאמר פלוני ימות או שנה פלונית רעב או מלחמה וכיוצא בדברים אלו אם לא עמדו דבריו אין בזה הכחשה לנבואתו ואין אומרים הנה דבר ולא בא שהקב"ה ארך אפים ורב חסד ונחם על הרעה ואפשר שעשו תשובה ונסלח להם כאנשי נינוה או שתלה להם.

י"א³⁰ שנביא שקר האומר לך עבוד אלהים אחרים³¹ אע"פ שלא שמע בדבריו משעה שקבל דבריו עובר. וי"א³² שאינו עובר אא"כ עושה כדבריו.

ואפילו התנבא³³ רק פעם אחת בשם עכו"ם³⁴ אפילו אם היה נביא אמת אפילו אמר לעשות דבר הרשות כגון בנו מזבח וכיו"ב השומע אל דבריו עובר³⁵ בלאו (שם) לא תשמע אל דברי הנביא ההוא.

²⁷ ועיין ח"י הר"ן סנהדרין צ ע"א שהקשה שלפי המבואר שם בגמ' במח' רב המנונא ורב הסדא שם לכו"ע אם מדיח לע"ז ואפילו בעשה ול"ת שבה כגון ונתצתם את מזבחותם הייב סקילה כמסית והרמב"ם כאן כתב שחייב הנק ועיין ל"ת כו מש"כ בזה

²⁸ שם פרק י הלכה יא

²⁹ שם הלכה ד

³⁰ יראים סי' שסח [עז]

³¹ ואפשר שהיראים חולק על הרמב"ם שהרי היראים איירי באומר לו לילך לעבוד אלוהים אחרים וע"ז חייב מיד הקהלה אבל כמתנבא בשם ע"ז ואינו אומר לו לעבוד ע"ז אפשר שלפי דברי אינו עובר בקבלת דברי בלבד ועוד שהיראים מחייב במקבל דברי וברמב"ם משמע שאפילו אם אינו מקבל אלא רק מהרהר שמא אמת הם כבר חייב

³² רמב"ן בהשגות ל"ת כח

³³ משנת חכמים סי' כט יבין שמועה אות א צפנת פענח אות ב

³⁴ והכי קאמר קרא אם יקום בקרבך נביא אמת ובעוד שהוא נביא אמת ונתן לך אות או מופת על דברים שאמר לו הקב"ה ובא האות והמופת שאמר ואח"כ נעשה נביא שקר ואומר לך עבוד עבודת כוכבים ויכול אתה לסמוך עליו בהרבה אותות שראית על ידו לכך נאמר לא תשמע וכו' (חוקוני עה"ת שם)

³⁵ ולכאורה לפי"ז משכחת ליה שילקה בלאו זה שהרי עם עשה כדבריו הרי עבר במעשה וצ"ע

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסנת הזריות

י"א³⁶ שבכלל לאו זה שלא לשמוע כל נבואה מנביא שקר³⁷ ואפילו לא התנבא לע"ז אלא שלא נתקיימו דבריו או אפילו התנבא לקיים המצוה³⁸.

אפילו נבואה שרואה אדם בעצמו והיא נבואת אמת אסור לו לבטל מצוה אחת מן התורה משום נבואתו³⁹

³⁶ הגר"פ שם בדעת רס"ג

³⁷ ולכאורה צ"ע שהרמב"ם בפ"ה מיסודי התורה ה"ג כתב "לפיכך אם עמד הנביא ועשה אותות ומופתים גדולים ובקש להכחיש נבואתו של משה רבינו אין שומעין לו וכו' לפיכך אמרה תורה שאם בא האות והמופת לא תשמע אל דברי הנביא ההוא, שהרי זה בא אליך באות ומופת להכחיש מה שראית בעיניך והואיל ואין אנו מאמינים במופת אלא מפני המצות שצונו משה היאך נקבל מאות זה שבא להכחיש נבואתו של משה שראינו וששמענו". וא"כ ס"ל שזה שייך על כל נביא שקר ולא רק במתנבא בשם עכו"ם וצל"ב

³⁸ ועיין שו"ת רדב"ז ח"ב סי' תרנב שאלת עלה דהא דקים לן שאם עמד מי שהוא מוחזק בנבואה ונודע לנו בבירור שהוא נביא וצוה לעבור על אחת מכל מצות האמורות בתורה חוץ מעכו"ם שומעין לו וכו' וקשה עליך לקבל שאם יקום נביא מוחזק בנבואה ויאמר מצוה להרוג את פלוני או עיר פלונית או לעלות על עיר פלוני לשלול שלל ולבזו בזו ולגזול ולהמוס אותם כדי לעשות גדר וסייג לתורה איך נשמע אליו כיון שאין ב"ד נראה להם לעשות כן וכו' תשובה גם בעיני יפלא עד שעלה בדעתי לומר שאין הדברים אמורים אלא במצות שבין אדם למקום אבל במצות שבין אדם לחבירו אין שומעין לו אלא שראיתי דגרסינן סוף הנחנקין (צ"ע א) אמר אבהו בכל אם יאמר לך נביא עבור על דברי תורה שמע לו חוץ מעבודת כוכבים שאפשר מעמיד לך חמה באמצע הרקיע אל תשמע לו תניא ר' יוסי הגלילי אומר הגיעה תורה לסוף דעתה של ע"ז לפיכך נתנה תורה ממשלה בה שאפי' מעמיד לך חמה באמצע הרקיע אל תשמע לו ע"כ הרי לך בהדיא שאין להוציא מהכלל אלא ע"ז לפי שיש לה ממשלה להעמיד חמה באמצע הרקיע ואמרה תורה לא תשמע לו לפי שיבואו להמשך אחריה אבל בשאר המצות דליכא האי מעמא שומעין לו. ואע"ג דאמר ר' עקיבא ח"ו שהק"ב בה מעמיד חמה לעוברי רצונו אלא כגון הננייה בן עזור שמתחלתו נביא אמת ולבסוף נביא שקר כר' יוסי הגלילי קי"ל דאתי ר' יוחנן כוותיה ואמרינן בכל דוכתא למה נקראו כשפים לפי שמכחישים פמליא של מעלה. ותו דאפי' תימא דפליג ר' עקיבא אטעמא מודה אדינא דדוקא ע"ז משום דאתי לאמשוכי אבתרה ותו דא"ר יוחנן בכל אם יאמר לך נביא עבור על דברי תורה משמע על כל דברי תורה ואע"ג דאמר ר' יוחנן גופיה אין למדין מן הכללות אפי' במקום שנאמר בהם חוץ הנ"מ היכא דפרישו הם ז"ל דאין הכלל כולל אבל מן הסתם הכל בכלל. והטעם שמי שצוה על המצות כלם הוא שצוה ואמר אליו תשמעון. וכיון שהוא מצוה לעבור ויש לו טעם לקיים התורה ושאר מצותיה כמעשה אליהו אליו תשמעון אפי' להרוג את הנפש או להחרים עיר מן הערים ודומה למה שאמרו שמעתי שמכין ועונשין שלא מן הדין לפי הוראת שעה ולעשות גדר לתורה ולמצותיה כך נ"ל.

³⁹ "ולבל יתחכם האדם הגדול שהשגתו מרובה. לומר אנכי הרואה סוד ומעמי המצות בכחות ועולמות העליונים שראוי לי לפי שורש נשמתו או למי ומי לפי שורשו לעבור ח"ו על איזה מצוה. או לדחות שום פרט מפרטי המעשה לעשותה במגרעת אף דקרוק אחד מד"ס. או לשנות זמנה ח"ו. ולזה סיימה התורה ולא קם נביא כמשה. וכמו שלמדו ז"ל אלה המצות שאין נביא רשאי לחדש דבר מעתה וכמו שסמכה התורה (דברים י"ג) את כל הדבר אשר אנכי מצוה כו' לא תוסף עליו ולא תגרע ממנו וגו'. שגם כי יקום בקרבך נביא וגו' ר"ל והוסיף או לגרוע ח"ו. לא תשמע אל דברי הנביא ההוא. אחרי ה' אלקיכם תלכו וכו'. והרי חזקתו המלך שראה ברוח הקודש דנפקין מיניה בנין דלא מעלי. ולכן לא נסיב אתתא (ברכות י' ע"א) וכוונתו לש"ש שלא להרבות רשעי עולם. עכ"ז בא אליו ישעיה בדבר ה' ואמר לו כי מת אתה וכו' ולא תחיה לעה"ב. משום דלא עסקת בפ"ו. ולא הועיל לו כל עוצם צדקותיו הנוראים להביאו לחיי עוה"ב בשביל שסבר להפטר ממצוה א' מתורת משה. אף שכן ראה בהשגת רוח קדשו דיפקון מיני' בנין דלא מעלי. וגם שהיה בשב ואל תעשה. כי טעמי מצות עד תכליתם לא נתגלו עדיין לשום אדם בעולם אף למשרע"ה" (נפש החיים שער א פרק כב)

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

ח. אין שבת בשביעית כביטול מקצת וקיום מקצת דמי שמע מינה

הורו בית הדין שאין שבת בשביעית⁴⁰, וכגון שטענו במשמעות הפסוק (שמות לד פסוק כא) בְּחֵרִישׁ וּבְקָצִיר תִּשְׁבֹּת וּשְׁגַנּוּ לְדְרוֹשׁ בְּזִמְנֵי שֵׁשׁ חֲרִישָׁה יֵשׁ שַׁבָּת וּבְזִמְנֵי שֵׁשׁ חֲרִישָׁה כְּמוֹ בְּשִׁבְעִית אֵין שַׁבָּת, חייבין בית הדין בפר העלם דבר, והיחידים פטורים אם עשו רוב הקהל כהוראתן. ואף על גב שעקרו לגמרי את מלאכת חרישה בשבת באותו זמן מ"מ כיון שמודים בשארי זמנים מקרי דבר ולא כל הגוף.

ט. הורו ב"ד וידע אחד מהן שטעו ואמר להן טועין אתם או שלא היה מופלא של ב"ד שם או שהיה אחד מהן גר או ממזר או נתין או זקן שלא ראוי לבנים ה"ז פטור ... עד שיהיו כולן ראויין להוראה

בית דין חייבין⁴¹ בפר העלם דבר של ציבור ושעירי ע"ז אלו העושים על פיהם פטורין מן הקרבן, כשהיו המורים בית דין הגדול של שבעים ואחד ויהיה ראש ישיבה עמהן בהוראה ויהיו כולן ראויין להוראה ויטעו כולן או רובן בדבר זה שהורו בו,

אבל הורו בית דין הגדול⁴² שדם הלב מותר, ולא היה ראש ישיבה עמהן אפילו אם מנו אחר להשלים ממנין השבעים ואחד⁴³, ועשו העם על פיהם

⁴⁰ לקוטי הלכות ג, ערוך השולחן העתיד הלכות שגגות סימן רכה סעיף י - יג

⁴¹ רמב"ם הלכות שגגות פרק יב הלכה ב

⁴² רמב"ם שם פרק יג הלכה א

⁴³ כתב רש"י ז"ל בפ"ק דהוריות דאירי שיצא מופלא שבב"ד ומינו אחר במקומן להשלים מנין הע"א אפי' קמן שבכולן שחסר מהם והורו זולתו אין ההוראה כלום כדאמרינן לעיל מאי כל עדת איתא לכולהו סנהדרין איכא הוראה ליתא לכולהו סנהדרין ליכא הוראה וכו' ומדסתם רבינו ולא פירש משמע שחסר מן המנין אמנם בפירוש המשנה כתב ואפילו היה מנינם שלם ר"ל שבעים ואחד ורש"י והרע"ב פירשו גם כן שמנו אחר תחתיו וכאן צ"ל דסמך אמ"ש לקמיה ומנין שאין הכתוב מדבר אלא בב"ד הגדול שנאמר ואם כל עדת ישראל ישנו וכו' וכן נראה מפירוש המשנה. לח"מ, מעשה רקח. וצ"ע אמאי לא הזכיר רבינו טעם הנמ' שבלא היה מופלא

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

ואכלו דם הלב הרי בית דין פטורין, וכל מי שאכל מביא הטאת קבועה על שגנתו.

וכן כשהיה אחד מהן אינו ראוי להיות ממונה בסנהדרין כגון שהיה גר או ממזר או זקן או שלא ראה בנים, וי"א⁴⁴ שדוקא זקן שלא ראה בנים, וכיוצא⁴⁵ בהן⁴⁶ שכבר התבאר במסכת סנהדרין דף לו: שאין מעמידין⁴⁷ בכל הסנהדרין לא זקן מופלג בשנים, ולא סרים מפני שיש בהן אכזריות⁴⁸, ולא מי שאין לו בנים כדי שיהא רחמן. ועשו העם על פיהם ואכלו דם הלב הרי בית דין פטורין, וכל מי שאכל מביא הטאת קבועה על שגנתו.

ומנין שאין הכתוב מדבר אלא בבית דין הגדול שנאמר (ויקרא ד פסוק יג) **וְאִם כָּל עַדְתֵּי יִשְׂרָאֵל יִשְׁגּוּ וְגו'**, ומנין שעד שיהיו כולן ראויין להוראה שנאמר

הוי כהורו בדבר שהצדוקין מודין בו שהיה להם ללמוד ולא למדו וכשלא היה מופלא של ב"ד שם נמי פטורין מפני שהיה להם ללמוד ולא למדו. וצ"ע

⁴⁴ גירסא דידן איתא במתני' או זקן שאינו ראוי לבנים וכ"כ בתורת הקדשים צ ורבינו נראה דהיה גורם זקן ושלא ראה בנים ומפרש רבינו דתרתיה קאמר זקן או שלא ראה בנים משום דבפ' אחד דיני ממונות אמרינן דאין ממנין בסנהדרין לא זקן מופלג בזקנה ולא מי שאין לו בנים שמי שאין לו בנים אינו רחמן ומי שהוא זקן שכח כבר צער גידול בנים וכתבו רבינו ז"ל בפ"ב מהל' סנהדרין ולפ"ז הוקשה לו במתני' דלמה לי תרתיה זקן ושלא ראה בנים כשלא ראה בנים לחוד סני דאינו ראוי למנותו בסנהדרין של דיני נפשות ומהתם ילפינן מג"ש דעדה עדה לכך פירש רבינו ז"ל דתרתיה קאמר זקן או שלא ראה בנים כלומר זקן מופלג בזקנה או שלא ראה בנים ששום אחד מאלו אין ממנין בסנהדרין ולזה כתב רבינו ז"ל זקן או שלא ראה בנים. לח"מ שם, אך בפירוש המשנה כתב ז"ל וזקן שלא ראה בנים אינו כשר לדיני נפשות לפי שהוא אכזרי ולא ירחם על בני אדם וכו' ע"כ וקשה טובא דבפ"ב מהל' סנהדרין הל' ג' כתב אין מעמידין בסנהדרין לא זקן מופלג בשנים ולא סרים ולא מי שאין לו בנים ע"כ הרי דזקן לחוד ומי שלא ראה בנים לחוד וי"ל בהדא מתרתיה או דבתבורו חזר בו וחשש להחמיר בדין נפשות וה"ה בקרבן משום חולין בעזרה או דמופלג בזקנה שאני כמ"ש רש"י שם דמחמת זקנה שכח צער גידול בנים. מעשה רקח שם.

⁴⁵ ולכאורה כיון שהתבאר בסנהדרין לו: אין מעמידין בסנהדרין בין בגדולה בין בקטנה אלא אנשים חכמים ונבונים, מופלגין בחכמת התורה בעלי דיעה מרובה, יודעים קצת משאר חכמות, כגון רפואות, וחשבון, ותקופות, ומזלות, ואיצטננינות, ודרכי המעוננים והקוסמים והמכשפים, והבלי ע"ז, וכיוצא באלו, כדי שיהיו יודעים לדון אותם. ואין מעמידין בסנהדרין אלא כהנים לויים וישראלים המיוחסים הראויים להשיא לכהונה, שנאמר בפרשת בהעלותך (במדבר יא פסוק מז) **וְהִתְיַצְּבוּ שָׁם עִמָּךְ בְּדוֹמִין לָךְ, בַּחֲכֵמָה וּבִירָאָה וּבִיחָס.** כמבואר ברמב"ם סנהדרין שם ב א"כ אם לא היה בהם מאלו נמי אין חייבים ולהלן ילפי' להדיא מהתיצבו שם וכו' ואפשר שבזה כוונת הרמב"ם וכתב וכיוצא בהן, אולם בעלי מומים לכאורה יהיה חייבים כיון שאינו מעכב כמבואר שם ובכס"מ וצ"ע.

⁴⁶ במתני' מייתי נתיין ג"כ ורבינו השמיטו אפשר דלא הוה גרים ליה או שכללו בכיוצא בהם שכתב ז"ל. מעשה רקח שם.

⁴⁷ רמב"ם סנהדרין שם פרק ב הלכה ג

⁴⁸ טעם האכזריות בזקן פירש"י ששכח כבר צער גידול בנים. כס"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

(במדבר ון פסוק כד) וְהָיָה אִם מְעִינִי הָעֵדָה עַד שִׁיחִיו לָהֶם כְּעִינִים⁴⁹, וְלֵהֲלֹךְ הוּא אוֹמֵר (שם לה פסוק כד) וְשָׁפְטוּ הָעֵדָה מִהֶעֱדָה הָאִמּוּרָה בְּדִינֵי נַפְשׁוֹת כּוֹלֵן רְאוּיִן לְהוֹרָאָה אִף עֵדָה הָאִמּוּרָה בְּשִׁגְגָה זֶה עַד שִׁיחִיו כּוֹלֵן רְאוּיִן לְהוֹרָאָה.

וכבר התבאר לעיל דף ג. שלמרות שנחשב הוראה⁵⁰ לחייב כשיטעו כולן או רובן בדבר זה שהורו בו⁵¹. וסנהדרין שישבו ויצא היתר איסור כרת על ידי רובן, רובו ככולו וחייבין ב"ד בפר העלם דבר של ציבור. ואפילו היו⁵² מחצה בהוראה זו ועוד אחד הרכין ראשו ונראה כמודה לדבריהם נקרא שנגמרה הוראה על ידי רובן. זהו דוקא⁵³ כשידע אחד מן הסנהדרין או מיעוטן שטעו המתירין ושתקו⁵⁴, הואיל והורו ולא היה שם חולק⁵⁵, ופשטה ההוראה ברוב הקהל הרי בית דין חייבין בקרבן וכל שעשה על פיהם פטור, ואלו ששתקו אם עשו על פי אלו שהורו הרי אלו חייבין מפני שלא תלו בבית דין.

אבל אם הורו וידע אחד מהן שטעו ואמר להם טועים אתם ורבו עליו המתירים והתירו, הרי בית דין פטורין וכל מי שעשה על פיהם חייב להביא

⁴⁹ ובגמ' דידן ליתא לדרשא זו, וי"ל דרבינו ז"ל רצה לעשות הג"ש אלימתא מעדה עדה ממש דהיינו העדה דכתיב גבי שנגת ע"ז מהעדה דכתיב גבי נפשות ואף על גב דגבי העלם דבר לא כתיב אלא עדת ישראל ולא כתיב העדה ממש כמו בנפשות ילפינן העלם דבר מע"ז מג"ש דמעני מעני כדילפינן התם למילתא דהוראה תלויה בב"ד ומעשה תלוי בקהל אבל באמת פשטא דמתני' מוכחא כדברי רש"י ז"ל דהג"ש הוי מדכתיב כאן עדת ישראל והתם ושפטו העדה דאם כדברי רבינו ז"ל היה להם לשאול בגמרא שם והא העדה בע"ז הוא דכתיבא והיה לו לתרץ שם דילפינן בג"ש דמעני מעני כמו שאמרו (בדף ה') גבי ר"מ ור"ש דנפקא להו הוראה תלויה בב"ד ומעשה תלוי בקהל מקרא דאמר ואם מעני העדה נעשתה בשגגה וכו' אלא ודאי דמשמע דפשטא דמתני' דהג"ש הוי מגופיה דהעלם דבר דכתיב ואם עדת ישראל ישגו כדפירש"י ואף על גב דכתיב כאן עדת ושם העדה אין קפידא. לח"מ שם. ועיין חפ"ז ה' ושער יוסף כאן.

⁵⁰ רמב"ם שם פרק יב הלכה ב

⁵¹ לקוטי הלכות ב:

⁵² לקוטי הלכות שם ועיי"ש בעין משפט שתמה מדוע לא הוזכר הלכה זו ברמב"ם וכתב כיון שאיתותב ר' יונתן תו לא קיימא תירוץ זה בגנ' ואין להחשיב הרכנה כמודה לדבריהם וצ"ע

⁵³ רמב"ם שם פרק יג הלכה א על פי מה שפירשו בהר המוריה ומרכה"מ להלן

⁵⁴ ומזה אני תמה על העין משפט שצ"י על דברי ר' יונתן ועל הרכין ראשו והא אנן לא פסקי' כוותיה ואין צריך שירכין ראשו.

⁵⁵ ואנן קי"ל דכל ששתקו אפי' לא הרכין ראשו רובן ככולן אלא דוקא באמר להן טועין אתם בעיני הורית כל האחד ושבעים שאם אחד מהן הוא שאמר טועין אתם פטורין כדאמרן מעמא דאמר להן טועין אתם הוא דפטורין הא שתיק מישתק חייבין כי היכי דלא תיקשי מתני' שבדף ד' ע"ב ואמר להן טועין אתם פטורין עלה מתני' דריש פרקין וידע אחד מהן שטעו וכו' הרי זה חייב דמוכח ההוא הוא דחייב הא אחר פטור וזה ברור. מרכה"מ שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

חטאת קבועה על שגגתו, שנאמר (ויקרא שם) ואם פל עדת ישראל ישגו עד שישגו כל הסנהדרין⁵⁶.

י. ונשאו אתך אתך בדומין לך

כבר התבאר במסכת סנהדרין דף לו: שכשם שבית דין⁵⁷ מנוקין בצדק, כך צריכין להיות מנוקין מכל מומי הגוף, וצריך להשתדל⁵⁸ ולברוק ולהפש שיהיו כולן בעלי שיבה בעלי קומה, בעלי מראה, נבוני לחש, ושידעו ברוב הלשונות כדי שלא תהא סנהדרין שומעת מפי התורגמן.

ואין מעמידין⁵⁹ בסנהדרין בין בגדולה בין בקטנה אלא אנשים חכמים ונבונים, מופלגין בחכמת התורה בעלי דיעה מרובה, יודעים קצת משאר חכמות, כגון רפואות⁶⁰, וחשבון, ותקופות, ומזלות, ואיצטגנינות, ודרכי המעוננים והקוסמים והמכשפים, והבלי ע"ז, וכיוצא באלו, כדי שיהיו יודעים לדרן אותם.

⁵⁶ ואף על גב דשם ג' ב' אסיקנא דלא בעינן שיוורו כולם וכמש"כ לעיל פי"ב ה"ב (וזהו קושיית הלח"מ) מ"מ בעינן שישתוק המיעוט אבל אם אמר להם שטעו פשיטא דאין זו הוראה וכן מוכח בהדיא למעיין שם באותה הסוגיא וכל זה פשוט וברור ועיין ברש"א ועיין בלח"מ מה שהקשה יעו"ש היטב ובאמת לק"מ ומש"כ דא"כ אמאי קאמר מאי כל עדת ישראל דקאמר רחמנא וכו' לימא דה"ק דהיכא דאחד חולק עליהן אינו כלום יעו"ש י"ל דמשמע דכתיב דכל עדת ישראל ישגו משמע דכולם יהיו שוגגים בדבר אבל אם שתקו פטורים הבי"ד וע"ז קאמר דה"ק דכולם ישבו בשעת השגגה (ועיין בתוס' ד' ב' ד"ה או שלא וכו' יעו"ש היטב) וזה פשוט וברור לענ"ד וכן כתב רבינו לאח"ז תיכף דבשתקו חייבין יעוין שם ופשוט (ודע דה"ה באומר איני יודע פטורים כמבואר בתו"כ והובא שם בתוס' יעו"ש). הר המוריה שם.

⁵⁷ רמב"ם הלכות סנהדרין פרק ב הלכה ו

⁵⁸ משמע רק לכתחילה ואינו מעכב ועיין לח"מ שם

⁵⁹ רמב"ם שם א

⁶⁰ וא"ת בשלמא בלח"מ ניהא אלא רפואות מה צורך לסנהדרין וי"ל לדעת הדברים המרפאים בטבע שנתנה השבת לדחות בשבילם אבל לא בדברים המרפאים בסגולה ולדעת מי שהשקה את חבירו סם מן הסמים ומת אם ראוי אותו הסם להמית או לא וכיוצא בזה. רדב"ז שם. וכן השבונות ונימטריאות צריך לענין מדידת המקוה לידע אם היא כשיעור ולידע אם יש פותח טפח לענין טומאת מת כמ"ש פט"ו מהל' טומאת מת ה"ב וכן ענין מקדרים בהרים והנוטע ירק בכרם וריבוע התחומין וכיוצא. מרכבת המשנה שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדרף היומי

מסכת הוריות

ואין מעמידין בסנהדרין אלא כהנים לויים וישראלים המיוחסים הראויים להשיא לכהונה, שנאמר בפרשת בהעלותך (במדבר יא פסוק טז) וְהִתְיַצְבוּ שָׁם עִמָּךְ⁶¹ בדומין לך, בחכמה וביראה וביחס.

יא. הורו ב"ד שוגגין ועשו כל הקהל שוגגין מביאין פר מזידין ועשו שוגגין מביאין כשבה ושעירה שוגגין ועשו מזידין הרי אלו פטורין

כבר התבאר לעיל דף ב. שכל דבר שהייבין⁶² על שגגתו הטאת קבועה אם שגגו בית דין הגדול בהוראה והורו להתירו ושגגו העם בהוראתו ועשו העם והם סומכין על הוראתו ואחר כך נודע לבית דין שטעו, הרי בית דין הייבין להביא פר העלם דבר של ציבור ואף על פי שלא עשו הן בעצמן מעשה שאין משגיחין על עשיית בית דין כלל בין עשו בין לא עשו אלא על הוראתו בלבד, ושאר העם פטורין מן הקרבן ואף על פי שהם העושים, מפני שתלו בבית דין.

במה דברים אמורים שבית דין הייבין ואלו העושים על פיהם פטורין מן הקרבן, שיהיו העושים שוגגים על פיהם ומדמים שהדבר שהורו בו כדת הורו.

⁶¹ ויש לתמוה על רבינו שכתב שנאמר והתיצבו שם עמך שהרי בגמרא הביא רביה מפסוק זה ודחו דילמא התם משום שכינה כלומר לפי שאותם שבימי משה שרתה שכינה עליהם כדכתיב ואצלתי מן הרוח אשר עליך ולפיכך היה צריך שיהיו מיוחסין אבל בסנהדרין דעלמא לא בעינן אלא אמר רב נחמן בר יצחק אמר קרא ונשאו אתך אתך בדומים לך להוי כלומר דהאי קרא בסנהדראות שנתמנו בעצת יתרו כתיב והקל מעליך ונשאו אתך ובהנהו ליכא משום שכינה. ואפשר לומר דס"ל לרבינו דהאי קושיא ודילמא משום שכינה לא הויא אלא אליבא דרבי יהודה ולא אליבא דרבנן דאמרינן בספ"ק דסנהדרין דסנהדרי גדולה של ע"א ואמרינן התם ורבי יהודה עמך משום שכינה משמע. כסף משנה שם, ובאחרונים הקשו שמוכח בגמ' שאף לרבנן הקשו כן. ולולי דבריהם אולי אפ"ל שמאחר דמצינו קרא דפרשת יתרו והקל מעליך ונשאו אתך בדומים לך והתם איירי בשרי אלפים ומאות וכו' וא"כ אינו רק בבית דין, ומכל מקום אינו משום שכינה, א"כ והתיצבו שם עמך נמי לא הוי דוקא משום שכינה דכל שכן הואף ולהכי הביא רבינו כיון דקרא דבהעלותך איירי ממש בבית דין ועדיפא מפי

⁶² רמב"ם הלכות שגגות פרק יב הלכה א

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדרף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

אבל הורו⁶³ בית דין להתיר דבר האסור בזדון ועשו הקהל על פיהם בשגגה בית דין פטורין מן הקרבן מפני שהן מזידין, וכל אחד ואחד מן העושים על פיהם חייב קרבן בפני עצמו מפני שהוא שוגג.

הורו בית דין בשגגה וידעו הקהל שטעו ושאינן ראוי לקבל מהן⁶⁴, ואעפ"כ עשו הקהל על פיהם, אלו ואלו פטורין מן הקרבן, בית דין פטורין שהרי לא עשו הקהל מפני הוראתן שהטעתם, וכל העושים פטורין מן הקרבן מפני שמזידין הם שהרי ידעו שטעו ושאינן ראוי לעשות.

יב. שוגג דומיא דמזיד חייב והיני דמי שהורו בית דין שחלב מותר ונתחלף לו בשומן ואכלו

כבר התבאר לעיל דף ב. שאם הורו בית דין לאכול חלב הקיבה כולו, אם לא ידע⁶⁵ שטעו ונתכוון לאכול שומן וחלב, ואכל חלב הקיבה שהתירוהו והוא לא ידע שהוא חלב קיבה, הרי זה חייב מפני שאכילתו מפני שגגתו לא מפני ההוראה, ואינו מצטרף למנין השוגגים על פיהם⁶⁶ שנאמר (במדבר שם פסוק כו) לְכֹל הָעָם בְּשִׁגְגָהּ, עד שתהיה שגגה אחת לכל.

⁶³ רמב"ם שם פרק יג הלכה ו

⁶⁴ מבואר מלשוננו הזהב של רבינו ז"ל דאי טעו במצוה לשמוע דברי חכמים דומיא דה"ה חייבין. ולכאורה נראה דאף שחייבין היינו כל אחד כבשה או שעירה. אבל אין מביאין פר וכגונא דהתם דאינו מצטרף למנין השוגגים. ה"נ אם כולם שוגגין במצוה לשמוע וכו'. ואפשר לומר דהתם טעמא דבעינן שיהיו כולם בשגגה אחת.

אבל הכא הא כולן בשגגה אחת. ואפשר דהקהל עם הבי"ד צריך שיהיו בשגגה אחת. שהם וישפה שם והנה זהו הדין אם היחיד טעה ונתחלף לו חלב בשומן אבל אם הציבור טעו אחרי הוראת בי"ד ונתחלף להם חלב בשומן לא ביאר רבינו היאך הוא הדין והתוס' (דף ב) שם כתבו בד"ה עד צ"ע אם הציבור עשו בזה הענין שנתחלף להם והיו כולן בשגגה אי מחייב בית דין עכ"ל. כתר המלך שם ועיי"ש שהביא ראיות דשוה לנו הציבור ליחיד וכי היכי דר' יוחנן לא חשיב יחיד בזה תולה בבי"ד ה"ה צבור.

⁶⁶ קשה לי דהא לא אצטריך להאי טעמא בנמ' אלא אליבא דרב דס"ל דפטור אבל לר' יוחנן דס"ל דחייב לא צריך קרא דודאי הוא דהחייב אינו מצטרף עם הפטורים וליכא למימר דאף לר"י נמי אית ליה הך דרשה דבשגגה דהא כיון דהוא חייב לר"י ודאי דאינו מצטרף עם הפטורים וי"ל דסבר רבינו דלכו"ע ודאי דדרשינן האי קרא דבשגגה וכיון דהש"ס לא פריך ולר"י האי בשגגה מאי עביד ליה ומקי לה לדרשה אחריתי ש"מ דכולהו אית להו האי דרשה דעד שיהיו כולם בשגגה, ור"י סבר דהא בהא תליא דכיון דאינו מצטרף עם הפטורים ש"מ דהוא חייב ומקרא שמעינן לה דזה לא מיקרי מכלל שגגת הוראת בי"ד. כרוב ממשח שם

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DLl17K9ciPjB873YPB8kBu>

הלכות הדף היומי

מסכת הוריות

יג. הורו ב"ד ועשו כל הקהל או רובן על פיהן ... י"ב שבטים מביאי י"ב פרים ובעבודת כוכבים מביאי י"ב פרים ושנים עשר שעירים

כבר התבאר לעיל דף ב. בפתיחה למסכת שמה הוא הקרבן שמביאי על העלם דבר⁶⁷, אם בע"ז שגגו והורו מביאיין פר לעולה ושעיר לחטאת מכל שבט ושבט וקרבן זה הוא האמור בפרשת שלח לך, ואם בשאר כריתות שחייבין על שגגתן חטאת קבועה שגגו והורו, מביא כל שבט ושבט פר חטאת וזהו האמור בפרשת ויקרא .

נמצאת למד⁶⁸ שאם שגגו בית דין הגדול בהוראה בע"ז מביאיין כל הקהל שנים עשר פרים עולות ושנים עשר שעירים חטאות והם נשרפות שהרי דמן נכנס לפנים והם הנקראין "שעירי ע"ז".

ואם בשאר המצות שגגו מביאיין שנים עשר פרים חטאות והן נשרפות מפני שדמם נכנס לפנים, וכל פר מהן נקרא "פר העלם דבר של צבור". והם "פרים הנשרפים ושעירים הנשרפים" המוזכרים במשנת "איזהו מקומן".

⁶⁷ רמב"ם שם פרק יב הלכה א

⁶⁸ ופסק הרמב"ם כר"י דהלכה כמותו לגבי ר"מ ולגבי ר"ש כדאיתא בעירובין (מו, ב).

תרומות והנצחות | בנק הדואר ח"ן 22887389 | ובטל' 0548027748

להצטרפות להלכות הדף היומי להלכה למעשה

<https://chat.whatsapp.com/DL117K9ciPjB873YPB8kBu>

